



## Souhrnná teritoriální informace:

# Gambie



Zastupitelský úřad České republiky 1. 6. 2023 22:12

Gambie je malá země rozléhající se 400 km podél stejnojmenné řeky, kterou ze všech stran obklopuje Senegal. Přes dvě stě let byla Gambie britskou kolonií a v roce 1965 získala nezávislost. V roce 1994 zažila země vojenský převrat a následovalo 22 let diktatury prezidenta Yahya Jammeh/o. V prezidentských volbách v říjnu 2016 zvítězil kandidát opoziční koalice Adama Barrow, který zemi připravuje na důležité reformy a ústavní změnu. Politické a ekonomické aspirace nového vedení byly vyjádřeny ve strategickém dokumentu pro rozvoj Gambie s názvem „Vize pro rok 2020“. Primárním cílem strategie je dynamický vývoj cestovního ruchu, rybolovu, zpracovatelského průmyslu a zemědělství – konkrétně pěstování rýže a prosa. Existují též ambiciózní plány k vytvoření volné ekonomické zóny kolem přístavu Banjul, která má přitahovat zahraniční kapitál do Gambie.

V letech 2020-21 byl hospodářský růst Gambie poznamenán jako v mnoha dalších částech svět a šířením onemocnění COVID 19 a přísnými epidemiologickými opatřeními. Růst reálného HDP za rok 2022 byl revidován na 2,11 %.

Tato Souhrnná teritoriální informace je zpracovávána pro zemi, která je tzv. přiakreditovaná. Informace je poskytována ve zkráceném rozsahu.

Základní údaje	
Hlavní město	Banjul
Počet obyvatel	2,6 mil.
Jazyk	Angličtina
Náboženství	islám (90 %), křesťanství (8 %), tradiční náboženství (2 %)
Státní zřízení	demokratická republika
Hlava státu	Adama Barrow
Hlava vlády	funkce premiéra neexistuje
Název měny	gambijský dalasi (GMD)
Cestování	
Časový posun	-1 hod (v létě -2 hod)
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Marek Skolil
Ekonomický úsek	Ing. et Ing. Tereza Hankeová
Konzulární úsek	Mgr. Andrea Toušková
CzechTrade	ne
Czechinvest	ne
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	2,11
Hospodářský růst (%)	5,60
Inflace (%)	11,50
Nezaměstnanost (%)	N/A



# Kapitoly a podkapitoly:

## 1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

## 2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

## 3 Obchod a investice

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 Přímé zahraniční investice
- 3.3 FTA a smlouvy
- 3.4 Rozvojová spolupráce
- 3.5 Perspektivní obory (MOP)

## 4 Kultura obchodního jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

## 5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

## 6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty



# 1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

[1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi](#)

[1.2 Zahraniční politika země](#)

[1.3 Obyvatelstvo](#)



## 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Oficiální název státu: Gambijská republika (Republic of The Gambia)

Systém vládnutí: Gambie je republika s prezidentským systémem, kde prezident jako hlava státu vykonává i funkci předsedy vlády. Výkonnou moc má vláda, zákonodárná moc se dělí mezi vládu a národní shromáždění (53 poslanců). Gambijský právní systém je kombinací britského práva, islámského práva šaría a zvykového práva. Právo šaría se využívá například v manželských záležitostech.

Gambie zažila od získání nezávislosti v roce 1965 pouze tři prezidenty (Dawda Jawara 1965-1994, diktatura Yahya Jammeh/o 1994-2016, Adama Barrow 2016-dosud). V září 2020 proběhlo v Gambii velmi očekávané hlasování o návrhu ústavního zákona, který měl nahradit stávající ústavu z roku 1997 (tzv. „Jammehova ústava“). Národní shromáždění návrh těsně zamítlo, proti byli například vyloučení poslanci z opoziční strany či poslanci strany bývalého prezidenta Yahya Jammeha. Proces vytváření návrhu nového ústavního zákona, podporovaný EU, trval dva roky a byli do něj zapojeni i představitelé občanské společnosti.

Výsledky hlasování vyvolaly vlnu negativních komentářů. Adama Barrow měl zemi vést přechodně pouze jedno funkční období, podle kritiků bylo zamítnutí nové ústavy strategickým krokem k jeho znovuzvolení v prezidentských volbách v prosinci 2021, kdy byl Barrow znovuzvolen s 53 % hlasů. Odložený návrh ústavy spolu s obtížným ekonomickým kontextem v důsledku koronakrize a války na Ukrajině vyvolávají anti-Barrowův sentiment napříč populací. V prosinci 2022 byl údajně odrazen pokus o převrat a několik Gambijců vč. členů armády souzeno. Existují obavy, že rozporuplný styl vedení současného prezidenta by mohl oslabit rodící se demokracii a vyvolat rozsáhlé protesty.



## 1.2 Zahraniční politika země

Díky své zeměpisné poloze je Gambie z hlediska bezpečnosti i ekonomiky velmi závislá na Senegal. Dočasná federace obou zemí trvala od roku 1982 do roku 1989. Bilaterální vztahy byly dlouho poznamenány vzájemnou nedůvěrou a několik otázek vyvolávalo napětí: ceny trajektů k překročení řeky Gambie, bezpečnostní situace v jihosenegalském regionu Casamance a údajná senegalská podpora gambijské opozice.

Konec diktatury v Gambii v roce 2017 umožnil postupné sblížení sousedních států. Jako symbol tohoto prolomení ledů byl v roce 2019 slavnostně otevřen most u města Farafenni, který spojil obě strany Gambie a umožňuje přímý přístup do Casamance. Tento most byl plánován od 70. let, ale právě kvůli chladným vztahům za diktatury Yahya Jammeho se jeho realizace odkládala. Projekt financovaný Africkou rozvojovou bankou je významným krokem k obchodnímu rozvoji západoafrického pobřeží.

Gambie se jako mnoho dalších afrických zemí orientuje čím dál více na Čínu či Turecko.

Od roku 2017 je v Gambii na žádost vlády přítomných 500 vojáků mise ECOWAS (MICEGA).

Gambie je členem OSN, ECOWAS, Organizace islámské spolupráce, Africké unie a Commonwealthu (v roce 2013 sice ze společenství vystoupila, ale v roce 2018 se opět vrátila).



## 1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel: 2,644 mil (IMF, 2022)

Populace do 15 let: 44 %

Demografický růst (2020): 2,9 %

Průměrný věk: 21 let

Střední délka života: 62 let

Fertilita: 5,3

Negramotnost: 50 %

Hustota zalidnění: 232 obyvk/km<sup>2</sup> Více než polovina celkové populace žije v aglomeraci hlavního města Banjul.

Etnické složení: Mandinka (42 %), Fula/Peul (18 %), Wolof (16 %), Jola (10 %), Serahuli (9 %), ostatní (4 %), ne-Afričané (1 %)

Náboženství: Islám (90 %) křesťané (8 %), tradiční náboženství (2 %)



## 2 Ekonomika

Podkapitoly:

[2.1 Základní údaje](#)

[2.2 Veřejné finance a státní rozpočet](#)

[2.3 Bankovní systém](#)

[2.4 Daňový systém](#)



## 2.1 Základní údaje

Gambie je nejmenší země kontinentální Afriky, má omezené zdroje a řadí se mezi nejméně vyspělé státy na světě (HDI 172. místo z 228). Po nastolení politické stability v roce 2016 a před vypuknutím koronavirové pandemie dosahoval gambijský hospodářský růst relativně vysokých hodnot přesahujících 6% ročně. V roce 2020 však ekonomika klesla o 2,1 %. Země je dlouhodobě velmi zadlužena (74,5 % HDP). Inflace je stabilní, ale relativně vysoká (okolo 7 %). Oficiální míra nezaměstnanosti je přibližně 11 %.

Primární sektor představuje téměř 20% HDP, zaměstnává více než 70 % pracující populace a hlavním produktem jsou arašidy. Sekundární sektor představuje pouze 14% HDP, zatímco sektor služeb dominuje s více než 65% HDP (telekomunikace a digitální technologie). Cestovní ruch (většinou britský a německý) tvoří 20 % ze služeb.

Gambie vyváží především nezpracované dřevo, arašidy, kešu a ryby. Cílovými destinacemi jsou Čína, Indie, Mali, Chile a Jižní Korea. Gambie dováží především bavlnu, rafinované ropné produkty, rýži, cukr a palmový olej. Zboží putuje z Číny, Indie, Senegalu, Brazílie a Pobřeží slonoviny.

Mezi závažné problémy Gambie patří kromě vysoké míry korupce zejména odlesňování, znečištění vody a dezertifikace (snížení srážek o 30 % za posledních 30 let). Znečištění vody je významným problémem kvůli nedostatku odpovídajících hygienických zařízení. Špatná kvalita vody přispívá k vysoké kojenecké úmrtnosti.

Výhledově bude gambijská ekonomika růst o 5-7% ročně. V nadcházejících letech budou hnací síly hospodářského růstu zemědělství, cestovní ruch a rozvoj infrastruktury (energie a silnice). Velký význam má nedávné otevření Transgambijského mostu. Modernizace přístavu a plánované založení autonomní obchodní zóny v Banjulu se zapisuje do snah o větší regionální obchodní integraci (v rámci AfCFTA).

Ukazatel	2020	2021	2022	2023	2024
Růst HDP (%)	0,00	4,20	5,60	5,30	6,00
HDP/obyv. (USD/PPP)	2 143,93	2 276,04	2 500,00	2 670,00	2 820,00
Inflace (%)	5,93	7,37	11,50	9,60	7,20
Nezaměstnanost (%)	11,10	N/A	N/A	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	0,06	0,03	0,02	0,02	0,03
Import zboží (mld. USD)	0,68	0,71	0,83	0,78	0,81
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	-0,51	-0,58	-0,68	-0,64	-0,66
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	2,57	2,64	2,71	2,77	2,84
Konkurenceschopnost	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	7/7	7/7	7/7	7/7	N/A

Zdroj: EIU, OECD, IMD





## 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Pandemie značně narušila implementaci ekonomických reforem plánovaných vládou v roce 2020 a 2021. Hlavní výzvu pro gambijské úřady dlouhodobě představuje mobilizace domácích příjmů k financování veřejných výdajů. Saldo státního rozpočtu dosáhlo v roce 2022 4,6 % HDP a veřejný dluh se vyšplhal na 81,4 % HDP. Nová vláda A. Barrowa odsoudila masivní zpronevěru finančních prostředků ze strany bývalého režimu, zejména na úrovni veřejných podniků, která vyčerpala vládní rezervy a vedla k výrazným fiskálním šokům.

Veřejné příjmy jsou z velké míry ovlivněné příjmy ze zemědělství a cestovního ruchu, obojí velmi citlivé sektory na externí vlivy. Veřejný dluh, vnější i celkový, je podle poslední analýzy MMF neudržitelný. Dluhová služba představovala v roce 2018 více než 45 % domácích příjmů. Země je zapojena do procesu restrukturalizace veřejného dluhu se svými bilaterálními a multilaterálními věřiteli. Od obnovení politické stability se mezinárodní rozvojové agentury a partneři zavázali ke značné podpoře gambijské ekonomiky. MMF schválilo zvýšení rychlých úvěrů poskytnutých Gambii na základě dohody o ECF na 47,1 milionu USD. Cílem je pomoci vládě plnit finanční potřeby platební bilance ze státního rozpočtu a zároveň podporovat post-pandemické ekonomické oživení. Gambie patří mezi země, kterých se týká pozastavení dluhové služby (DSSI) a získala na rok 2020 výhody v odkladu v hodnotě 10,2 mil. USD.

<b>Veřejné finance</b>	<b>2022</b>
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-4,60
Veřejný dluh (% HDP)	81,40
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-0,25
<b>Daně</b>	<b>2023</b>
PO	27 %
FO	30 %
DPH	15 %



## 2.3 Bankovní systém

V Gambii operuje 12 komerčních bank, z nichž jedna je islámská. Na bankovní systém dohlíží centrální banka Gambie. V tomto sektoru dominují dceřiné společnosti nigerijských bank. Je třeba poznamenat, že tyto dceřiné společnosti jsou do značné míry nezávislé na jejich mateřských institucích a jsou většinou majoritně vlastněny gambijskými subjekty.

Bankovní systém je vysoce likvidní, většina bank je zisková a splňuje požadavky centrální banky, pokud jde o kapitálovou přiměřenost a likviditu. I když je toto odvětví ziskové, místní banky jsou při investování svých peněz neúměrně závislé na vládních aktivech (pokladniční poukázky). Úvěry jednotlivcům a podnikům nejsou vysoké, protože úrokové sazby jsou stále příliš vysoké (15 %).

Neexistují žádná omezení pro zahraniční podniky, které otevírají účty v Gambii. Investoři mohou repatriovat prostředky prostřednictvím bankovního systému.

[www.cbg.gm](http://www.cbg.gm)

[www.worldbank.org](http://www.worldbank.org)



## 2.4 Daňový systém

Daň z přidané hodnoty (VAT) je standardně stanovena na 15 %. Výjimky zahrnují: základní potraviny (rýže, mouka, cukr a mléko), finanční služby, vzdělávací služby a některé dovozy, léky na předpis, životní pojištění, zdravotní pojištění, pronájem rezidenčních nemovitostí.

Daň z příjmu činí 30 % z ročního obrátu; daň z kapitálu 27% (z čistého příjmu) či 15 % (z prodejní ceny). Vyňaty jsou kapitálové výnosy z darů a dědictví a transfery majetku do 7,500 DAL (262 USD).

Daň z pronájmu je 10 %. Daně z nemovitostí neexistují. Nerezidenti jsou daněni pouze z gambijských příjmů. Manželé jsou zdaňováni společně (vdaná žena může být daněna zvlášť jen má-li stálý příjem z výdělečné činnosti).

Dividendy, úroky i autorské honoráře podléhají 15 % dani. Příspěvky na sociální zabezpečení placené zaměstnavatelem činí 10% (Social Security and Housing Finance Corporation -SSHFC) + 1 % (Industrial Injuries Compensation Fund -IICF).

[www.gra.gm](http://www.gra.gm)

[www.globalpropertyguide.com](http://www.globalpropertyguide.com)



## 3 Obchod a investice

Podkapitoly:

[3.1 Obchodní vztahy](#)

[3.2 Přímé zahraniční investice](#)

[3.3 FTA a smlouvy](#)

[3.4 Rozvojová spolupráce](#)

[3.5 Perspektivní obory \(MOP\)](#)



## 3.1 Obchodní vztahy

### Obchodní vztahy s ČR

Obchodní výměna s ČR je zanedbatelná.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import z ČR (mld. CZK)	0,01	0,00	0,00	0,02	0,01
Export do ČR (mld. CZK)	N/A	N/A	N/A	0,00	0,00
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,00	-0,01	-0,01	-0,02	-0,01

Zdroj: ČSÚ

### TOP 5 položek importu z ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
022	Mléko, smetana a mléčné výrobky (ne máslo a sýry)	2,44	25,00
642	Papír, lepenka řezané na určitý rozměr, tvar, výrobky	1,58	16,00
269	Oděvy staré a ostatní textilie staré, hadry	1,47	15,00
764	Zařízení telekomunikační, příslušenství přístrojů pro záznam, reprodukci zvuku, obrazu	1,30	13,00
752	Zařízení k automat. zpracování dat, jednotky periferní	0,85	9,00

Zdroj: ČSÚ

### TOP 5 položek exportu do ČR

SITC 3	Název zboží	Hodnota (mil. CZK)	Podíl z celku (%)
334	Oleje ropné, oleje z nerostů živičných (ne surové), přípravky z nich j. n., odpadní oleje	0,30	90,00
663	Výrobky z nerostů j. n.	0,03	8,79
772	Přístr. elek. ke spínání ap. obvodů elek., odpory aj.	0,00	0,61
845	Součásti oděvní z materiálu textilního i pletené ap.	0,00	0,00
-	-	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

### Obchodní vztahy s EU

EU jako celek je tradičně jedním z hlavních cílových trhů pro gambijský vývoz. Kvůli hygienickým a fyto-sanitárním omezením je částečně omezen vývoz arašídů a ryb na evropský trh. Mezi hlavní vyvážené produkty do EU patří ryby a produkty rybolovu, mango, tištěné knihy a noviny a konzervované ryby. Tyto čtyři produkty představují většinu vývozu na trh EU. Španělsko, Nizozemsko, Spojené království a Francie byly v roce 2020 hlavními vývozními destinacemi v EU. Mezi hlavní dovážené výrobky z EU patří vozidla a náhradní díly, stroje a zařízení, cement a související výrobky, tištěné knihy a noviny a výrobky z mlynářského průmyslu. Hlavními zeměmi původu dováženého zboží z EU jsou Španělsko, Nizozemsko, Belgie a Spojené království.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import z EU (mil. EUR)	131,20	172,50	157,00	203,80	218,80
Export do EU (mil. EUR)	15,20	15,80	6,10	11,00	32,70
Saldo s EU (mil. EUR)	116,00	156,70	150,60	192,80	-186,10



Zdroj: Evropská komise

## Obchodní vztahy se zeměmi mimo EU

Gambie vyváží zemědělské komodity zejména do Číny, Indie a Brazílie.

	2018	2019	2020	2021	2022
Import ze zemí mimo EU (mil. EUR)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Export do zemí mimo EU (mil. EUR)	558,70	512,00	570,20	612,10	N/A
Saldo se zeměmi mimo EU (mil. EUR)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A

Zdroj: EIU, Eurostat



## 3.2 Přímé zahraniční investice

Soukromý sektor má zásadní význam pro Gambii, patřící mezi nejméně rozvinuté země světa, kde je dostupnost soukromého kapitálu od zahraničních a domácích investorů zásadní pro podporu udržitelného hospodářského růstu, zvýšení zaměstnanosti a zajištění lepších životních podmínek obyvatel. Gambijský soukromý sektor je velmi aktivní a vláda oznámila svou podporu povzbuzování místních investic a přilákání přímých zahraničních investic (PZI).

Přechod Gambie k demokracii vedl k nárůstu zahraničních investorů, kteří chtějí v zemi podnikat v komerčních a infrastrukturních projektech.



### 3.3 FTA a smlouvy

Obchodní vztahy s EU se řídí rámcovou dohodou z Cotonou uzavřenou v roce 2000 mezi EU a zeměmi ACP. V současnosti probíhají jednání o podobě nové rámcové dohody, tzv. Post-Cotonou.

Gambie je členem ECOWAS i WTO.

Od roku 2018 vzniká v rámci AU největší zóna volného obchodu na světě: AfCFTA. 54 afrických zemí s 1,2 mld. obyvateli jsou v procesu otevírání svých trhů, počínaje snížením cel na dovážené zboží. Cílem je vytvoření jednotného trhu pro zboží a služby usnadněné pohybem osob. V dubnu 2019 se Gambie stala 22. zemí, která schválila AfCFTA.





## 3.4 Rozvojová spolupráce

Gambie je čistým příjemcem rozvojové pomoci.

Z pohledu EU představuje partnera pro zajištění stability v regionu západní Afriky. Stále významnějším aspektem se stává ekonomická a bezpečnostní spolupráce. Od konce Jammeho diktatury a nástupu Adama Barrowa podporuje EU Gambii na cestě k demokracii, celková podpora z rozvojových fondů činila ke konci roku 2020 365 mil. EUR.

EU v říjnu 2020 vyčlenila v rámci balíčku Team Europe 25 mil. EUR na podporu Gambie v boji proti pandemii COVID-19. Kromě proticovidové pomoci byl z rozpočtu EU Trust Fund pro Afriku podpořen program na posílení ICT odvětví částkou něco přes 1 mil. EUR. Jedná se o první fázi úsilí programu DEU na vytvoření univerzálního přístupu k internetu doplněním stávající internetové infrastruktury o bezdrátovou technologii 4G. Francie je předním bilaterálním dárcem Gambie.



### 3.5 Perspektivní obory (MOP)

Pro české firmy se v Gambii naskýtají příležitosti v mnoha sektorech, neboť hospodářství země v současné době prochází modernizací.

Perspektivní může být například oblast technologií pro zemědělství a potravinářství (ovoce, zelenina, cereálie, oleje, zemědělská mechanika, balící technologie, irigační systémy, skladovací zařízení). Do Gambie se dováží velké množství drůbežích výrobků i vajec. Chybí krmné směsi, veterinární farmaceutika, hnojiva a pesticidy. Mlékárenský průmysl a pekárny mají velký potenciál dalšího rozvoje.

V energetickém sektoru se mohou uplatnit firmy v oblasti obnovitelných zdrojů. Gambijská vláda podporuje vědu a výzkum a založila Gambia Renewable Energy Center (GREC). Velký potenciál mají solární energie, malé větrné elektrárny a biomasa.

Těžební průmysl je málo rozvinutý, přestože gambijské podloží obsahuje nevyužité nerostné zdroje (bauxit, fosfát a ropu). I zde je potenciál pro uplatnění českých výrobků a technologií.



# 4 Kultura obchodního jednání

Podkapitoly:

[4.1 Úvod](#)

[4.2 Oslovení](#)

[4.3 Obchodní schůzka](#)

[4.4 Komunikace](#)

[4.5 Doporučení](#)

[4.6 Státní svátky](#)



## 4.1 Úvod

Jednacím jazykem při obchodních jednáních v Gambii je angličtina. V

ýznam známostí a osobních kontaktů je pro uzavírání obchodů zásadní.

Při vyřizování obchodních (ale i ostatních) záležitostí na úřadech je třeba počítat s relativně vysokou mírou byrokracie a korupce.



## 4.2 Oslovení

Společenské zvyklosti se v konzervativní islámské gambijské společnosti řídí obecnými zásadami slušnosti. Důležitou roli hraje kultura pozdravu – většina lidí bude pobouřena, nepozdraví-li přichozí před zahájením konverzace. Slušný pozdrav může být zásadním klíčem k navázání/přerušení relace (na všech úrovních). V obchodním styku je třeba zdravít s využitím profesního či formálního titulu (pane, paní, pane řediteli, paní generální tajemnice atp.).

Nejobvyklejší způsob vstupu na gambijský trh je vyhledání zájemce o zboží či služby, resp. zájemce o zastupování nebo distribuci.

Pro nalezení partnera a navázání funkčních pracovních vztahů se doporučuje osobní přítomnost v Banjulu. S případnými dotazy se můžete obrátit na Honorárního konzula viz kapitola 6. kontakty, nebo na obchodní komoru Gambian Chamber of Commerce.



## 4.3 Obchodní schůzka

Pro rozvoj obchodních projektů v Gambii je nezbytné osobní setkání, v ideálním případě za přítomnosti místního spolehlivého partnera znalého místního prostředí. Gambijská společnost je stále velmi hierarchická, respektování hierarchie Vašich protějšků přispěje ke zdárnému průběhu jednání. K dobré praxi patří výměna dárků (například české sklo). Pokud nevíte na 100 %, že Váš protějšek konzumuje alkohol, je doporučeno pít s mírou, ne-li vůbec na obchodních schůzkách. Dress-code je standardní business, místní muži nosí i tradiční šaty z afrického brokátu.

Ke gambijským specifikům patří vnímání času. U nikoho se de facto nepředpokládá, že přijde včas („In Shallah Time“...). Společenské podniky začínají téměř výhradně se zpožděním, pozdě chodí i děti do školy, nepravidelně funguje místní doprava, bez časových pravidel pracuje administrativa atd. Čím vyššího postavení je návštěvník, tím větší zdržení se od něj předpokládá. Na obchodních schůzkách v soukromých společnostech je situace o něco lepší nežli ve státní správě, i zde je však nutno počítat se zdržením. Standardní, většinou omluvou je doprava či počasí (popř. obehnaný žert o „GMT“/„Gambia Maybe Time“, či „WATT“/West African International Time“).



## 4.4 Komunikace

Gambijci jsou vyznavači nepřímé komunikace. Před substantivním rozhovorem předchází povinná (zhruba pětiminutová) konverzace o životě, rodině, práci, počasí, atd. (v zásadě obligatorní součást pozdravu). Očekává se, že nebudou sdělovány starosti či nepříjemné události a je velmi neobvyklé, aby se někdo okamžitě na něco ptal (pokud si někdo např. řekne o „dar“ rovnou, jde o žert).

Gambijci jsou většinou příjemní, nekonfrontační lidé (ne nadarmo se Gambii v dávné historii přezdívalo „Smějící se Pobřeží“). V případě sporů dodnes fungují „mediátoři“, třetí strany.

Gambijská konverzace je obvykle velmi emotivní. Na dobré i špatné zprávy reagují lidé vzrušeně – vzdechy, mimikou, prohlášení často opakují. Obvykle jsou velmi malé odstupující (větší jen mezi osobami opač. pohlaví). Spatřit lze dokonce i páry mužů, vedoucích se – na znak přátelství – za ruku. Naopak manželské páry na veřejnosti vzájemnou náchylnost neprojevují, obvykle dokonce ani nesedávají vedle sebe.

K naprostým spol. tabu patří i vyptávání se na osobní záležitosti a upřené pohledy. Neakceptuje se označení druhé osoby za nezdvořilou (rude) či nečestnou (thief). Nepřijatelné je zvedání prstů na ruku (při autostopu je nezbytné zvedat celou paži). Trestá se fotografování členů ozbrojených sil (fotograf riskuje zabavení kamery i fyz. trest).



## 4.5 Doporučení

Vizitky je třeba předávat výhradně pravou rukou (levou rukou nelze ani zdravít ani platit či jíst).

Smlouvání je součástí místní kultury.





## 4.6 Státní svátky

### Státní svátky – fixní datum

- 1. leden (Nový rok)
- 18. únor (Den nezávislosti)
- 2. duben (Velký Pátek)
- 5. duben (Velikonoční pondělí)
- 1. květen (Svátek práce)
- 25. květen (Den osvobození Afriky)
- 22. červenec (Den revoluce)
- 15. srpen (Nanebevzetí)
- 25. prosinec (Vánoce)

### Státní svátky – pohyblivý termín

- 12.-13. května (Korité / Aid el-Fitr, zakončení postního měsíce Ramadánu)
- 20. července (Tabaski / Aid el-Kebir, Svátek oběti)
- 19. srpna (Yawmul Ashura, Den smutku)
- 19. října (Mouloud Nabi, narození Proroka)



# 5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

[5.1 Vstup na trh](#)

[5.2 Formy a podmínky působení na trhu](#)

[5.3 Marketing a komunikace](#)

[5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví](#)

[5.5 Trh veřejných zakázek](#)

[5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů](#)

[5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria](#)

[5.8 Zaměstnávání občanů z ČR](#)

[5.9 Veletrhy a akce](#)



## 5.1 Vstup na trh

Podmínkou úspěšného obchodu je navázání vztahu s místním, spolehlivým partnerem (dovozcem, distributorem, zástupcem) s dobrými kontakty. Vedle faktorů působících ve všech zemích regionu (nízká kupní síla, geografická vzdálenost, časová i administrativní zátěž, otázka serióznosti partnera, korupce atd.) existují i specifické faktory jako orientace na tradiční (především senegalské, taiwanské) dodavatele. V případě zájmu doporučujeme kontaktovat Honorárního Konzula v Gambii, viz. 6. kapitola Kontakty.

Gambijská vláda implementuje otevřený ekonomický model, podporuje rozvoj soukromého sektoru a tržní tvorbu cen. Mezi domácími a zahraničními investory nejsou činěny rozdíly. Omezení se týkají pouze citlivých oblastí – obrany a TV vysílání (které jsou obě doménou státu) a směnárny (kde je omezeno zahr. vlastnictví). Embargo existuje na zakládání soukromých bezpečnostních agentur (private security companies), existující firmy fungují bez omezení.

Konzumní zboží je většinou dováženo a distribuováno velkoobchodníky (Libanonci, Indové, Mauritánci, Kuvajťané, Senegalsci, Nigerijci). Dovozy luxusního zboží většinou nakoupí a dovezou zboží přímo od výrobce. Významnou roli hraje národní obchodní veletrh.

Gambia Revenue Authority je úřad zodpovědný za řízení a správu cel, správu daní a dovozních povinností a uplatňování celních kontrol.

Dovozní dokumentace potřebná pro celní účely zahrnuje: nákladní list; osvědčení o původu; objednávka pro vydání nákladu; komerční faktura; seznam zboží; celní dovozní prohlášení; a v případě potřeby technický standard / zdravotní nebo environmentální osvědčení.

Pro více informací můžete konzultovat web gambijského obchodního portálu: <http://gambiatradinginfo.org/business-requirements/import-procedures-documentations>



## 5.2 Formy a podmínky působení na trhu

Agentura na podporu investic a exportu (Gambia Investment and Export Promotion Agency: <https://www.accessgambia.com/information/gipfza.html>) pracuje na urychlení procedur k založení firem a společných investičních projektů ('One-Stop-Shop'). Vhodné je nalézt si spolehlivého místního partnera, zástupce nebo alespoň distributora.

Základními kroky jsou:

- zaregistrovat společnost v Obchodním rejstříku (Companies registry), jde o ověření, že neexistuje společnost stejného jména
- notářsky ověřit statut společnosti (Form C.O.1)
- získat gambijské IČO (tzv. TIN) od Gambia Revenue Authority
- registrovat zaměstnance u správy sociálního zabezpečení
- registrovat společnost u Obchodní komory (Commercial registry)
- získat operační licenci u městského úřadu, tato licence se musí obnovovat každý rok

Manuál k investování v Gambii: <https://www.gambia.pl/files/An%20Introduction%20to%20Doing%20Business%20in%20The%20Gambia.pdf>



## 5.3 Marketing a komunikace

Veškeré propagační materiály musí být zpracovány v anglickém jazyce. Nezbytnou součástí propagačních materiálů by měla být dobrá fotodokumentace.

Nejrozšířenější formou propagace zboží v Gambii jsou inzeráty v tištěném tisku, reklama v rozhlasu a televizi. Rostoucí význam má i propagace online.



## 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Gambie podepsala obě úmluvy o ochraně duševního vlastnictví (Paris Convention for the Protection of Industrial Property, Bern Convention for the Protection of Literary and Artistic Works). Od roku 2003 je v platnosti gambijský národní Copyright Act. Vláda rovněž podepsala a ratifikovala základní dohody o ochraně autorských práv (WIPO Copyrights Treaty, WTO TRIPS Agreement). WIPO Internet Treaties zatím Gambie neratifikovala.

Faktem nicméně je, že vzhledem k nedostatku prostředků a zkušenosti je implementace opatření v praxi stále neadekvátní. Zastoupení padělků zboží světových značek (většinou asijského původu) je vysoké.



## 5.5 Trh veřejných zakázek

Od počátku roku 2000 prošel gambijský systém zadávání veřejných zakázek významnými změnami. Ve starém složitém systému zadávání veřejných zakázek bylo nutné zadat zakázku jak ústředním, tak místním vládním orgánům prostřednictvím centralizovaného systému založeném na hlavních a vedlejších výběrových komisích. Současný zákon o veřejných zakázkách zahrnuje jednodušší systém zadávání veřejných zakázek, založený na čtyřech pilířích: právní a regulační rámec, hodnocení a výkon trhu, integrita systému zadávání zakázek a budování kapacit.

Tendry jsou uveřejňovány v denním tisku.

[www.gppa.gm](http://www.gppa.gm)

[www.gambia.gm](http://www.gambia.gm)



## 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Obecně se doporučuje opatrnost a co nejlepší zajištění plateb (např. platba předem, potvrzený neodvolatelný akreditiv, atd.). Platební morálka je velmi rozdílná, avšak zpravidla nestabilní.

Sporům se doporučuje předcházet kvalitními smlouvami a službami spolehlivého místního právníka. Do kontraktu se v každém případě doporučuje zakomponovat ustanovení, na základě kterého by případná arbitráž probíhala mimo zemi a při řešení sporů dát přednost mimosoudnímu jednání.

Obchodní právo (Companies Act) je v Gambii aplikováno konsistentně. Rozhodnutí zahraničních soudů (Foreign Arbitral Awards) jsou akceptována, vlastnická práva vymahatelná. Nicméně soudní procesy mohou být finančně i časově náročné.





## 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Krátkodobé vízum se vydává zdarma při příjezdu na gambijské území, a to i na pozemních hraničních přechodech. Gambijské orgány vydávají bezplatná krátkodobá víza na dobu patnácti dnů s možností prodloužení na 3 měsíce.

O povolení k delšímu pobytu/prac. pobytu je možné požádat po 56 dnech v zemi. Žadatel musí předložit vyplněnou žádost, kopii pasu a poplatek (1 000 DAL/26 EUR/645 CZK za povolení k pobytu / 1 800 DAL/47 EUR/1160 CZK za povolení k pobytu plus pracovní povolení). Gambijský imigrační úřad bude do žadatelova pasu každých 28 dní potvrzovat platnost povolení.

Pokud si chcete zajistit vízum předem, je možné o něj požádat Honorárního konzula ČR v Gambii, pana Dr. Adama Ahmadou Sallah (a) (mobil: +220 996 44 18 / +220 720 29 29, E-mail: lamtoro@ganet.gm / dradamasallah@live.com) nebo na zastupitelském úřadě Gambie v Bruselu (<https://www.gambiaembassy.eu/>).

Na celém území Gambie je doporučeno pít pouze balenou vodu. Koupání v moři může být nebezpečné kvůli silným proudům a prudkým vlnám.

Gambijské silnice a vozový park jsou zchátralé; nehod je mnoho a dopravní pravidla nejsou vždy dodržována. Doporučuje se dbát zvýšené opatrnosti (bezpečnostní pás, přilba na motorce, dětská autosedačka, omezení rychlosti za všech okolností, zamčené dveře a zavřená okna během jízdy) a vyhnout se jízdě v noci. Během období dešťů, tj. od června do října, může dojít k záplavám a k omezení dopravy. Nejspolehlivějším dopravním prostředkem jsou taxíky.

Drobné trestné činy jsou časté hlavně v turistických oblastech, kde se pohybují kapsáři. Je doporučeno necestovat s cennostmi a vysokou hotovostí, uchovávat cestovní doklady na bezpečném místě (například v hotelovém trezoru, u sebe mějte pouze fotokopii) a vyhýbat se shromážděním a demonstracím.

Zdravotní infrastruktura je v Gambii velmi omezená a léčebné náklady vč. repatriace mohou být velmi vysoké. Vhodné cestovní pojištění s plným krytím rizik je naprosto nezbytné (právní pomoc, lékařská péče a repatriace). Pro cestující, kteří používají vlastní auto, je povinné pojištění automobilu (občanskoprávní odpovědnost).



## 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

K práci v Gambii budete potřebovat pracovní vízum. Před podáním žádosti se doporučuje nejprve získat dané zaměstnání, váš nový zaměstnavatel vaši žádost pomůže vyřídit. S dotazy se můžete obrátit na Honorárního Konzula v Banjulu viz. 6.kapitola Kontakty. Víza pro občany ČR vydává Gambijské velvyslanectví v Bruselu.

Zaměstnanci platí 5 % ze svého měsíčního platu na sociální zabezpečení. Zaměstnavatel přispívá 10 % ze mzdy zaměstnanců.



## 5.9 Veletrhy a akce

Gambijská obchodní a průmyslová komora pořádá každoročně Trade Fair Gambia International (TFGI).



# 6 Kontakty

Podkapitoly:

[6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu](#)

[6.2 Praktická telefonní čísla \(záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.\)](#)

[6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty](#)



## 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

### Embassy of the Czech Republic in Senegal

Angle rue Maunoury x rue Leblanc  
B.P. 6474 Dakar-Plateau, Sénégal  
Tel.: +221 338 214 576  
E-mail: dakar@embassy.mzv.cz

Velvyslanec: Marek Skolil  
Teritoriální působnost ZÚ: Senegal, Gambie, Guinea, Guinea-Bissau a Mali.

### Honorary Consulate of the Czech Republic

Kerr Toro Apartments (off Bertil Gardiny Highway)  
Kololi, KSMD POB 667 Banjul, The Gambia  
Tel.: +220 44 60 934 / +220 44 65 304  
E-mail: banjul@honorary.mzv.cz

Honorární konzul Dr. Adama Ahmadou Sallah  
Tel. residence: +220 44 62 777, mobil: +220 996 44 18 / +220 720 29 29  
E-mail: lamtoro@ganet.gm, dradamasallah@live.com



## 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

Policie: 117 / +220 422 72 48

Zdravotní pohotovost: 116

Hasiči: 118 / + 220 449 5824



## 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

Web prezidentské kanceláře: <https://www.op.gov.gm/>

Portál praktických informací o Gambii: [www.accessgambia.com](http://www.accessgambia.com)

Gambijský obchodní informační portál: [www.gambiatradeinfo.org](http://www.gambiatradeinfo.org)